

ԽՍՀՄ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻՆ ՅԵՎ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՆ ՈԺԱՆԴԱԿՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Հ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ԿՈ-
ԼԵԿՏԻՎՆԵՐՈՒՄ ՅԵՐՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ
(ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՎԱ ԲԱԺԻՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈ-
ԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ)

ՀՐԱՏ. Հ Խ Ս Հ ՊԱԽԴ-Ի ՊՎ-Ի ՎԱՐՉՈՒԹԵՑՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1938 թ.

11.09.2013

26. 733

336

Խ-11

05 JAN 2010

3051
38

ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

Ստալինյան յերկու հնգամյակների տարիներում Խորհրդային Միության աշխատավորների կողմից ձեռք են բերվել համաշխարհային պատմական նշանակություն ունեցող հաղթանակներ:

«Մեր Խորհրդային հասարակությունը հասավ այն բանին, վոր նա արդեն իրականացրեց հիմնականում սոցիալիզմը, ստեղծեց սոցիալիստական հասարակարգ...» (ՍՏԱԼԻՆ):

Դեռևս 1936 թվին, յերբ հաստատվեց Ստալինյան մեծ Սահմանադրությունը, սոցիալիստական տնտեսության տեսակարար կշիռը կազմեց.

ժողովրդական յեկամուտում 99,1 %

արդյունաբերության արտադրանքում 99,8 %

գյուղատնտեսության արտադրանքում 97,7 %

հատավաճառ ապրանքաշրջանառության մեջ 100,0 % և

ժողովրդական տնտեսության հիմնական ֆոնդերի մեջ 98,7 %:

Այդ թվերը պերճախոս կերպով վկայում են այն մասին, վոր սոցիալիստական սիստեմը անրաժանորեն իշխում է մեր ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում, վոր շահագործող դասակարգերը ԽՍՀՄ-ում վերջնականապես լիկվիդացիայի յեն յենթարկվել և հետևաբար, մեր յերկրում ամբողջապես վոչ չընչացված է մարդու շահագործումը մարդու կողմից:

Խոշորագույն հաղթությունը, վորը Խորհրդային յերկրի համար նոր հաջողությունների ճանապարհ է բաց արել, հանդիսանում է ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերահասուցումը: Ամբողջ արդյունաբերական պրոդուկցիայի 80 % ավելին արտադրում են առաջին և յերկրորդ հնգամյակների տարիներում կառուցված կամ վերակառուցված ձեռնարկությունները: Մեքենաշինարարության պրոդուկցիան, վորը մեր ինդուստրիայի սիրտն է կազմում, 1913 թվի համեմատությամբ աճել է ավելի քան 30 անգամ: Մեքենատրակտորային կայանները ար-

դեն ընդգրկում են կոլտնտեսությունների ցանքսերի տարածություն 92%: Հասկալու մշակույթների տարածություն մեկ յերրորդից ավելին 1937 թվին հավաքվել է կոմարյաններով:

Ժողովրդական տնտեսության բնադավառում ձեռք բերված հաջողություններն ապահովեցին աշխատավորության տնտեսական բարեկեցության և կուլտուրական մակարդակի կտրուկ վերելքը:

«... Մենք ունենք ներկայումս նոր, սոցիալիստական եկոնոմիկա, վորը չգիտե ճգնաժամեր և դործադրություն, չգիտե աղքատություն և քայքայում և տալիս է քաղաքացիներին ունեւոր և կուլտուրական կյանքի համար հնարավորություններ» (ՍՍՍՀԻՆ):

Յերկրում լայն ծավալ ստացած ստախանովական շարժումը տանում է արտադրության հետագա աճին և ժողովրդական հարստության ավելացմանը:

Ժողովրդի անարգ թշնամիները — տրոցկիստական — բուխարինական վնասարարները, լրտեսներն ու դիվերսանտները, փորձում եյին խել ՍՍՀՄ-ի աշխատավորությունից լաւված պայքարի միջոցով նրանց ձեռք բերած ազատ ու յերջանիկ կյանքը: Սակայն պահածալի խորհրդային հետախուզությունը աշխատավորության ակտիվ մասնակցությունը մերկացրեց թշնամական մտադրությունները և վոչնչացրեց նրանց կրեաի բերքը:

Ճաշխոտական դործակալների բնաջնջումը ել ավելի ամրացրեց մեր յերկիրը:

Թշնամին ջախջախված է, սակայն դեռ ևս վերջնականապես չի վոչնչացված: Զի կարելի մի բոպե անգամ մոռանալ ընկ. ՍՍՍՀԻՆ նախագգուշացումը այն մասին, վոր քսնի դեռ գոյություն ունի կապիտալիստական շրջապատումը, գոյություն կունենան մեղ մոտ վնասարարներ, լրտեսներ, դիվերսանտներ և մարդասպաններ՝ ուղարկված մեր թիկունքները ռաբյերկրյա պետությունների դործակալների կողմից: Ահա թե ինչի համար և հարկավոր հեղափոխական զգոնությունը, վորը կոգնի մեղ ժամանակին մերկացնելու և մինչև վերջը վոչնչացնելու թշնամիներին:

Բանվորների և գյուղացիների կառավարությունը և բոլշեիկների կուսակցությունը անշեղորեն կիրառում են ստալինյան խելացի քաղաքականությունը — խաղաղության քաղաքական

նությունը: Ահա արդեն տասնյութերորդ տարին է, ինչ մեր յերկիրը իրեն համար նվաճեց խաղաղ սոցիալիստական աշխատանքի հնարավորություն: Այդ ժամանակաշրջանում, սոցիալիստական շինարարության հաղթությունների հետևանքով մեր յերկիրը դարձավ հզոր պետություն, իսկ մեր Կարմիր Բանակն ամենատեղ բանակն աշխարհում:

Մեր ծաղկող հայրենիքի ուժը — խորհրդային ամբողջ ժողովրդի բարոյական-քաղաքական անխախտելի միասնության մեջն է: Այդ միասնությունն առանձնապես ակնառու կերպով արտահայտվեց կոմունիստների և անկուսակցականների բլոկի փայլուն հաղթանակով ՍՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի ընտրություններում, վորն անցկացվեց աշխարհում ամենադեմոկրատիկ Ստալինյան Սահմանադրության հիման վրա:

Խորհրդային Միության աշխատավորները գիտեն, վոր ձեռք բերված բոլոր հաջողություններով նրանք պարտական են Լենինին — ՍՍՍՀԻՆ կուսակցության բոլշիկյան ղեկավարությանը և նրան, ով կանգնած է կուսակցության գեկի մոտ և տանում է մեր յերկիրը հաղթանակից — հաղթանակ — Մեծ ՍՍՍՀԻՆ:

1938 ԹՎԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԸ ՅԵՎ ՅԵՐՐՈՐԴ ՇՆԳԱՍՅԱԿԻ (ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՎԱ ԲԱԺԻՆ) ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈԽՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

1938 թվի ժողովրդական տնտեսության պլանով հսկայական խնդիրներ են դրվել մեր յերկրի առաջ: Այդ պլանը նախատեսում է սոցիալիստական հասարակության հետագա զարգացումն ու ամրացումը և նախադադրապատում է պայմաններ ապագայում կոմունիզմին անցնելու համար:

Կապիտալ ներդրումները ժողովրդական տնտեսության մեջ 1938 թվին 1937 թվի դիմաց աճում են ավելի քան 30%-ով: Գործող ձեռնարկությունների շարքերն են մացվում գունավոր մետաղադործության և քիմիական արդյունաբերության խոշորագույն կոմբինատները, շահագործման մեջ են մտնում սև մետաղադործության նոր, ուժեղ ագրեգատներ — դոմնային և մարտենյան վառարաններ, գլոցադադգասներ: Գործի յեն դրվում թեթև և անդի արդյունաբերության նոր ձեռնարկություններ:

Ծավալվում է շինարարությունը այնպիսի խոշոր կառու-

ցումներին, ինչպիսիք են Կուլբիշեյան հիդրոհանգույցը և Բայկալ-Ամուրյան յերկաթուղային մագիստրալը, վորոնք արմատապես վերափոխելու յեն իրենց սահմանակից շրջանների տնտեսությունները: Հազարավոր նոր բնակելի շենքեր, դպրոցներ, հարյուրավոր թատրոններ, հիվանդանոցներ, մանկապարտեզներ են նախատեսված ընթացիկ տարվա կառուցումների ծրագրում:

Արդյունաբերության համախառն արտադրանքը 1938 թվին—1937 թվի համեմատությամբ ավելանում է 15,3%-ով: Ելեկտրոֆիկացիայի և մեքենայացման զարգացումն ապահովում է աշխատանքի արտադրողականության հետագա բարձրացումը:

Դաշտերի բերքատվության բարձրացման և անասնապահության արդյունավետության հիման վրա գյուղատնտեսության արտադրանքը աճելու յե 14%-ով, տրակտորների պարկը աճելու յե 16%-ով, կոմբայններինը 26%-ով:

Դրա հետ միասին աճում է աշխատավորության նյութական բարեկեցությունը: Աշխատավարձը 6,4%-ով բարձրացնելու և բանվորների ու գյուղացիների քանակը 2 միլիոն մարդով ավելանալու կապակցությամբ, աշխատավարձի ֆոնդը յերկրում ավելանում է 12 միլիարդ ռուբլով:

Բնակչությանը 1938 թվին ապրանք է ստանալու 15,5 միլիարդ ռուբլով ավելի, քան 1937 թվին:

1938 թվի պլանը նախատեսում է կուլտուրայի հետագա աճում և առողջապահության զարգացում: Աշակերտության թիվը դպրոցներում ավելանում է 11—12%-ով և հասնելու յե 33,3 միլիոն մարդու: Ընդունելությունը Բուհերում բարձրանում է մոտ 25%-ով և կազմելու յե 170 հազար մարդ: Հայնացվում է առողջապահության ցանցը, հատկապես ապահովելու համար պահանջները, կապված ծննդաբերության աճման հետ: Ծննդաբերական մահճակալների քանակն այս տարի ավելանում է 20 տոկոսով, մանկամահներում մշտական տեղերի քանակը 40 տոկոսով:

Ժողովրդական տնտեսության զարգացման հսկայական ծրագրի իրագործումը 1938 թվին պահանջելու յե զգալի նյութական ծախսումներ: Պետական բյուջեն այս տարի աճելու յե 1937 թվի համեմատությամբ համարյա 20 միլիարդ ռուբլով:

Մորհրդային Միությունը—միակ սոցիալիստական յերկիրն աշխարհում, գտնվելով կապիտալիստական շրջապատման մեջ,

չի կարող ձեռնառու պայմաններով դրսից անհրաժեշտ վարկեր ստանալու հույս ունենալ: Այդ պատճառով 1938 թվին, ինչպես և նախորդ տարիներում, տնտեսական շինարարության ֆինանսավորման հիմնական աղբյուրը պետք է հանդիսանան սոցիալիստական տնտեսության արդունարբերության, տրանսպորտի, գյուղատնտեսության և առևտրի կուտակումները: Դրա հետ միասին ժողովրդական տնտեսության ֆինանսավորման գործում մեծ դեր են կատարում աշխատավորության անընդհատ աճող խնայումները:

Բնակչության միջոցները տնտեսական և կուլտուրական շինարարության կարիքների և յերկրի պաշտպանության հզորությունը ամրացնելու համար ներգրավելու նպատակով, խՍՀՄ-ի կառավարության կողմից բաց է թողնված Յերրորդ Հեգամյակի (առաջին ատվա բաժին) պետական փոխառությունը:

Մորհրդային պետական փոխառությունները մեր յերկրի աշխատավորության մոտ անշեղորեն ոգտվում են հսկայական հաջողությունով: Մորհրդային փոխառությունների բուռն զարգացման մեջ արտացոլվում է աշխատավորության նյութական բարեկեցության աճումը: Համերաշխ բաժանորդագրվելով փոխառությանը, խորհրդային ժողովուրդը արտահայտում է իր մեծ հայրենասիրությունը, իր խորը վստահությունն ու անսահման նվիրվածությունը կուսակցությանն ու կառավարությանը, իր աստիկ ատելությունը դեպի թշնամիները: Տարեց-տարի փոխառության բաժնեգրության գումարը անընդհատ աճում է: Ստալինյան յերկու հեգամյակների տարիներում մուտքերը պետական փոխառություններից գերադանցեցին 25 միլիարդ ռուբլուց, վորը այդ ժամանակաշրջանում ժողովրդական տնտեսության կապիտալ ներդրումների գումարների ավելի քան 10% է կազմում:

Կապիտալիստական յերկրներում պետական փոխառությունները հեղափոխական շարժումները ճնշելու և աշխատավորությանը կեղեքելու գործին են ծառայում: Այնտեղ փոխառության միջոցները գնում են վոստիկանության, բյուրոկրատիկ ապարատը պահելու, թալանչիական պատերազմներ նախապատրաստելու և վարելու համար:

ԽՍՀՄ-ում պետական փոխառությունները ծառայում են Ժողովրդի շահերին: Փոխառության միջոցները մեր յերկրում

նպատակում են սոցիալիստական հայրենիքի բարդավաճմանը, և նրա հարստության ու հզորության աճմանը: Ահա թե ինչու աշխարհում չկա այլ յերկիր, վորտեղ պետական փոխառությունները ոգտվեյին աշխատավորության այնպիսի լայն ոժանդակությամբ, ինչպես Սորհրդային Ֆեդերում: 50 միլիոն մարդ հանդիսանում են խորհրդային պետական փոխառությունների պահողներ:

Սորհրդային պետական փոխառությունները պարտատոմսեր պահողներին բերում են զգալի յեկամուտներ: Մինչև 1938 թիվը պետությունը վճարել է բնակչությանը ավելի քան յերեք միլիարդ ռուբլու պարտատոմսերի շահույթներ և տոկոսներ:

Տրոցկիստական քուխարինյան ֆեաաարարները, վորոնք բունեյին դրել Ֆինանսական մարմիններում և խնայողական դրամարկներում, ձգտում եյին քայքայել խորհրդային պետական փոխառությունների հաջողությունները և թուլացնել մեր յերկրի ֆինանսական հզորությունը: Թշնամիները սխալվեցին: Նրանց վոճբադորժ գործունեությունը մերկացվել է և նրանք վոչնչացվել են: Բոլշևիկերեն լիկվիդացիայի յենթարկելով ֆեաաարարության հետևանքները, ապահովենք խորհրդային պետական փոխառությունների ել ավելի հաջող դարգացումը:

Յերրորդ Հնգամյակի (առաջին տարվա բաժին) փոխառության բայ թողնելը ղուդաղիպում է միութենական և Ինքնավար Հանրապետությունների Գերադույն Սորհուրդների ընտրությունների ընտրական կամպանիայի ավարտմանը: Ընտրական կամպանիան առաջ բերեց Սորհրդային Միության ժողովուրդների բացառիկ քաղաքական վերելք, վորոնք ցուցադրեցին իրենց համախմբվածությունը կոմունիստական կուսակցության և սիբիլի առաջնորդ ընկ. ՍՍԱԼԻՆԻ շուրջը: Այդ վերելքը և աշխատավորության համախմբվածությունը նոր փոխառության հաջող իրացման գրավականն են հանդիսանում:

ՅԵՐՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ (ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐՎԱ ԲՅԺԻՆ) ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Յերրորդ Հնգամյակի (առաջին տարվա բաժին) պետական փոխառությունը կառավարության կողմից բաց է թողնված 5 միլիարդ ռուբլի գումարով:

Փոխառության ժամկետն է 20 տարի:

Փոխառությունը բաղկացած է յերկու մասից — անպայման շահող և տոկոսաբեր: Պարտատոմսերի յեկամուտները վճարվում են կամ շահույթներով — անպայման շահող մասի համար, կամ տոկոսներով (տարեկան 4 տոկոս) ըստ կարոնների — տոկոսաբեր մասի համար:

Փոխառության անպայման շահող մասում կան 500, 200, 100, 50, 25 և 10 ռուբլիանոց արժողություն ունեցող — պարտատոմսեր, իսկ տոկոսաբեր մասում — 500, 200, 100 և 25 ռուբլու արժողություն ունեցող պարտատոմսեր: 25 և 10 ռուբլ. արժողություն ունեցող պարտատոմսերը նախատեսված են պարտատոմս պահողներին տալու միայն այն դեպքում, յերբ ըստ բաժնեգրության գումարի չի կարելի տալ ավելի խոշոր արժողության պարտատոմսեր: Մնացած արժողություն ունեցող պարտատոմսերի ընտրությունը, ինչպես և փոխառության մասի ընտրությունը թողնվում է բաժնեգրվողների հայեցողությանը:

Անպայման շահող մասի համար տարեկան տեղի յե ունենում 4 խաղարկություն: Հետևաբար 20 տարվա ընթացքում տեղի յե ունենալու 80 խաղարկություն: Այդ ժամկետի ընթացքում յուրաքանչյուր պարտատոմս անպայման շահում է: Ամեն մի խաղարկությունում խաղարկվում են 150, 200, 500, 1000 և 3000 ռ. շահույթներ՝ 100 ռուբլ. պարտատոմսի համար: Ծանած գումարի մեջ մտնում է նաև պարտատոմսի անվանական արժեքը և հետևյալս շահումը վճարելիս պարտատոմսը մարվում է և հետագա խաղարկություններին չի մասնակցում: 10, 25 և 50 ռուբլ. պարտատոմսերի համար, վորոնք հանդիսանում են 100 ռուբլ. պարտատոմսի մասերը վճարվում է 100 ռուբլ. պարտատոմսին ընկած շահումի համապատասխան մասը $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$: 200 և 500 ռուբլ. պարտատոմսերը համապատասխանորեն ունեն միևնույն սերիայի յերկու կամ հինգ համարներ: Այդ համարներից յուրաքանչյուրին միաժամանակ ընկնում է առանձին շահում:

Փոխառության շահույթներ խաղարկությունները կատարվում են այնպիսի ձևով, վոր միևնույն սերիայի բոլոր պարտատոմսերը (յուրաքանչյուր սերիայում կան պարտատոմսերի 50 համարներ) շահում են միանգամից: Յեթե սերիայի համարին ընկավ 150 կամ 200 ռուբլու շահում, ապա նման շահույթները վճարվում են այդ սերիայի պարտատոմսերի բոլոր 50 համարներին: 500, 1000, կամ 3000 ռ. շահույթները կարող են ընկ-

նել միայն այս կամ այն սերիայի պարտատոմսերի 50 համար-
ներից մեկին, իսկ նույն սերիայի պարտատոմսերի մնացած 49
համարներն այդ դեպքում շահում են 150-ական ուրբի: Յեղնե-
լով դրանից 500 ուրբ: արժողութիւնն ունեցող պարտատոմսերը,
վորոնք ունեն միեւնույն սերիայի 5 համարներ, կարող են միա-
ժամանակ տանել 5 շահում — 150 ական կամ 200-ական ուրբի
կամ 1 շահում 500 ուրբ: և 4 շահում — 150-ական ուրբի, կամ
1 շահում — 1000 ուրբ: և 4 շահում — 150-ական ուրբ: կամ թե 1
շահում — 30 0 ուրբ: և 4 շահում 150-ական ուրբի:

Ճիշտ այդպես 200 ուրբ արժողութիւնն ունեցող պարտա-
տոմսերը, վորոնք ունեն միեւնույն սերիայի յերկու համարներ,
կարող են միաժամանակ շահել 2 շահում 150-ական ուրբի կամ
200-ական ուրբի, կամ 1 շահում 500 ուրբի և 1 շահում 150 ուրբի,
կամ 1 շահում 1000 ուրբի և 1 շահում 150 ուրբի, կամ 1 շա-
հում 3000 ուրբի և 1 շահում 150 ուրբի:

Տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերն ունեն կտրոններ, վո-
րոնցով ամեն տարի — դեկտեմբերի 1-ին, վճարվում է յեկամուտ
պարտատոմսի անվանական արժեքի 4 տոկոսի չափով: Այդ պար-
տատոմսերը շահումների խաղարկութիւններին չեն մասնակի-
ցում:

Փոխառութիւն անպայման շահող մասը 20 տարվա ժամա-
նակամիջոցում աստիճանաբար մարվում է պարտատոմսերի
շահումները վճարելու հետ միասին: Տոկոսաբեր մասի պարտա-
տոմսերի մարումը (հետ դնումը) տեղի յե ունենում, սկսած
1954 թվից, հինգ տարվա ընթացքում, ամեն տարի հավասար
մասերով:

Անպայման շահող մասի պարտատոմսերը, վորոնք շահել
են, տոկոսաբեր մասի պարտատոմսերը, վորոնք յենթակա չեն
մարման, ինչպես և այն կտրոնները, վորոնց ժամկետը լրացել է,
ներկայացնելուց վճարվում են խնայողական դրամարկղների կող-
մից մինչև 1959 թ. դեկտեմբերի 1-ը: Այդ ժամկետն անցնելուց հետո
փոխառութիւնն պահողը շահումները, պարտատոմսերի արժեքները
և կտրոններով տոկոսները ստանալու իրավունքը կորցնում է:

Յերրորդ Հնդամյակի (առաջին տարվա բաժին) փոխառու-
թիւնն պայմաններում առանձին հետաքրքրութիւնն է առաջացը-
նում շահումների քանակի դասավորումը ըստ փոխառութիւն
ըրջանառութիւն տարիներին:

Փոխառութիւնն բաց թողնելուց հետո նրան առաջին տարվա
ընթացքում անպայման շահող ամեն մեկ միլիոն ուրբի պար-
տատոմսերից, 40,000 պարտատոմսեր արդեն շահում են կամ
միջին հաշվով ամեն մի 25 պարտատոմսից մեկը: Նույն քանակի
շահումներ տեղի յեն ունենալու և փոխառութիւնն ըրջանառու-
թիւնն յերկրորդ տարվա ընթացքում: Փոխառութիւնը բաց թող-
նելուց հետո առաջին 5 տարում մեկ միլիոն պարտատոմսերից
շահելու յեն 182,000 պարտատոմսեր, այսինքն միջին հաշվով
յուրաքանչյուր 6-րդ պարտատոմսը:

Փոխառութիւնն ըրջանառութիւնն առաջին տարիներում շահե-
լու նման մեծ հարմարութիւնն առաջին անգամ սահմանված է
Յերրորդ Հնդամյակի (առաջին տարվա բաժին) փոխառութիւնն
համար:

ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Փոխառութիւնն իրացումը պետք է անցկացվի լայն բացա-
տրական աշխատանքների և ամեն մի աշխատավորին փոխառու-
թիւնը կամովին մասնակից անելու հիման վրա:

Փոխառութիւնն իրացումը բանվորների և ծառայողների և
քաղաքային այլ բնակչութիւնն մեջ անց է կացվում կոլլեկտիվ
բաժանորդագրութիւնն կարգով:

Բաժանորդագրութիւնը պարտատոմսեր ձեռք բերող բա-
ժանորդներին պարտատոմսերը մաս-մաս վճարելու համար տըր-
վում է 10 ամիս ժամանակ: Այդ ժամանակաընթացքում բաժա-
նորդագրութիւնը վճարվում է ամեն ամիս, հավասար մասերով:

Փոխառութիւնը բաժանորդագրվելիս բանվորներն ու ծառա-
յողները ձեռնարկութիւնն կամ հիմնարկութիւնն հաշվապահու-
թիւնը հանձնարարութիւնն են տալիս աշխատավարձից պահելու
բաժանորդագրութիւնն մուծումները: Առաջին մուծումը պետք է
պահվի հուլիսի առաջին կեսի աշխատավարձից:

Փոխառութիւնն պարտատոմսերը բաժանորդներին տրվում
են նրանց արժեքը լրիվ վճարելուց հետո, վճարվելիք աշխատա-
վարձի հետ միաժամանակ, վորից պահվում է բաժանորդագրու-
թիւնն վերջին մուծումը:

Բանվորների և ծառայողների մեջ փոխառութիւնն բա-
ժանորդագրութիւնը անց է կացվում «յերկու-յերեք շաբաթվա
վստահել փոխ տանք աշխատավորութիւնն պետութիւնը» լո-
զունքով:

Բանվորների և ծառայողների կոլեկտիվներում փոխառութան իրացումը կազմակերպում և անցենկացնում պետվարկին և խնայողորձին ոժանդակող հանձնաժողովները, կուսակցական ու պրոֆմիութենական կազմակերպությունների ղեկավարություն և հասարակայնություն լայն մասնակցություն:

Ոժանդակող հանձնաժողովները փոխառության համար տանում են մասսայական-քաղաքական աշխատանք և անցենկացնում փոխառության բաժնեգրությունը, հսկում են փոխառության հաշվառքի և հաշվետվության զրկածքին հիմնարկությունների և ձեռնարկությունների հաշվապահություններում, ինչպես և հաշվարկումների ճշտությունը բաժանորդների հետ ու պարտատմաների ժամանակին ներսց հանձնումը:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՅԵՎ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՑՈՒՄԸ

Պետվարկին և խնայողորձին ոժանդակող հանձնաժողովների խնդիրները կայանում են նրանում, վորպեսզի լայն, ծավալուն, մասսայական-քաղաքական աշխատանքների և փոխառության իրացման ժամանակ կամավորությունը պահպանելու հիման վրա, ձգտել ընդգրկելու բոլոր բանվորներին և ծառայողներին փոխառության բաժնեգրությամբ, նրանց յերկու-յիւրեք շաբաթվա վատակի չափով: Այդ խնդիրը կարող է հաջող իրականացվել պայմանով, յեթե փոխառության բաժանորդագրությունը մանրագնին նախապատրաստվի և կազմակերպված անցկացվի, վորպես տնտեսական-քաղաքական կարեւորագույն միջոցառում:

Մինչև փոխառության բաժանորդագրություն սկսելը տնհրածեշտ և քուրր ցեխերում և բաժիններում առանձնացնել ոժանդակող հանձնաժողովների լիազորներ, վորոնք անմիջականորեն կանցկացնեն բաժանորդագրությունը: Լիազորներին պետք է առանձնացնել այն հաշվով, վորպեսզի նրանցից յուրաքանչյուրը սպասարկի վոչ ավել 40—50 հոգի բանվոր-ծառայողներ: Լիազորները կարող են լինել առավելագույն ախիւվ և առջավոր ընկերներ, առաջին հերթին ստախանովականներից և հարվածայիններից, վորոնք բանվորների և ծառայողների մոտ հեղինակություն և լիակատար վստահություն են վայելում: Նարկավոր և հաշվի առնել այն ախիւվիտներ, մասսայական-քաղաքական աշխատանքների կուսակաժ մեծ փորձը, վորոնք աշխատել են

ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի և Միութենական ու Խնքնավար Հանրապետությունների Գերագույն Խորհրդի ընտրությունների ընտրական տեղամասերում: Այդ ընկերները կարող են մեծ ոգուտ տալ փոխառության իրացմանը, վորպես ազիտատարներ և կազմակերպողներ:

Լիազորներ ընտրելիս, անհրաժեշտ է ցուցաբերել զգոնություն, թույլ չտալով, վոր փոխառության իրացումը հանձնարարվի մարդկանց, վորոնք քաղաքական վստահություն չեն վայելում: Անհրաժեշտ է լիազորներին մանրագնին հրահանգում տալ, չտահմանափակելով այդ հրահանգումը միայն բաժանորդագրության անցկացման կարգի մասին տրվող գործնական ցուցմունքներով: Լիազորը առաջին հերթին պետք է լինի փոխառության զործի ազիտատորը. դրա համար նա պետք է հստակ պատկերացում ունենա փոխառության տնտեսական-քաղաքական նշանակություն մասին:

Ցեխերի և բաժինների կուսակազմակերպիչներին փոխառության իրացմանը նախապատրաստելու նպատակով, անհրաժեշտ է նրանց հավաքել և տեղեկացնել փոխառության բաց թողնելու և բաժանորդագրություն անցկացնելու կարգի մասին: Բացի այդ, հարկավոր է ազիտատորների և պրոպագանդիստների համար նոր փոխառության հարցերի մասին անցկացնել սեմի նար

Անհրաժեշտ է բաժանորդագրություն անցկացնելու համար խնայողական զրամարկդներից ժամանակին ստանալ ազիտացիոն նյութերն ու բաժանորդագրության թերթերը և բաժանել այն ցեխերին և բաժիններին բաժանորդագրության սկզբից, ապահովելով ամեն մի լիազորին բաժանորդագրության թերթերով: Խնայողական զրամարկդներից ազիտացիոն նյութերը ստանալուց անկախ, հարկավոր է ժամանակին պատրաստել ձեռնարկության կամ հիմնարկության ձևավորումը, փոխառության բաժնեգրություն անցկացնելու համար: Պատրաստել համապատասխան լուզուզներ, շլիտներ, պաննո և այլն:

Ոժանդակող հանձնաժողովը նախորոք ձեռնարկության կամ հիմնարկության հաշվապահությունից պետք է ստանա ձիշտ տեղեկություններ բանվորների և ծառայողների քանակի և նըրանց աշխատավարձի ֆոնդի մասին, ինչպես ձեռնարկության կամ հիմնարկության վերաբերյալ ամբողջապես, այնպես էլ ըստ առանձին ցեխերի և բաժինների: Այդ տեղեկությունները նրա

համար են հարկավոր, վորպեսզի հետեւել տվյալ կոլեկտիվի ան-
դամների ընդգրկման չափին փոխառության բաժանորդագրու-
թյանը, ինչպես և փոխառության իրացման ընթացքին և բա-
ժանորդագրության հետեւանքներին:

Փոխառության բաց թողնելու մասին կառավարության վո-
րոշումը ռադիոյով հայտարարելու կամ թերթերում տպագրե-
լուց հետո, անհրաժեշտ է իսկույն և յետ փակցնել լոգոնոմները,
աֆիշաները, պլակատները, դնել շէկոտներ, պաննո և այլ գե-
ղարվեստական աղետացիոն նյութեր:

Բաժանորդագրությանը պետք է նախորդի ժողովները և
միտինգները, նվիրված փոխառության բաց թողնելուն: Կարճ և
համոզեցուցիչ գեկուցումներում բանվորներին և ծառայողներին
պետք է պատմել Լենինի-Ստալինի կուսակցության դեկավարու-
թյամբ, թշնամիների դեմ մղած անողոր պայքարում ձեռք բեր-
ված սոցիալիստական շինարարության հաջողությունների մա-
սին ԽՍՀՄ-ում, 1938 թվի ժողովրդական տնտեսության զարգաց-
ման պլանի մասին, ինչպես և փոխառության նշանակության և
պայմանների մասին:

Սոցիալիստական շինարարության հաջողությունները ԽՍՀՄ-
ում պետք է լուսարանել նույնպես տվյալ քաղաքին, շրջանին,
ձեռնարկությանը վերաբերվող որինակներով: Ժողովներն ու մի-
տինգները պետք է անցկացվեն բանվորներին և ծառայողներին
կոչ անելու նշանաբանով, փոխառության համերաշխ բաժանոր-
դագրվելու համար:

Փոխառության իրացման սկզբին անհրաժեշտ է ապահովել
քաղմատիրաժ և պատի թերթերի լույս ընծայելը, նվիրված փո-
խառության բաց թողնելուն: Հետագա ուրերին թերթերը պետք
է լուսարանեն բաժանորդագրության ընթացքը ձեռնարկություն-
ում կամ հիմնարկությունում:

Փոխառությունը ժողովրդականացնելու համար անհրաժեշտ է
մասնակից դարձնել տեղական ռադիո ցանցին (փոխառության նշա-
նակության և պայմանների ու բաժանորդագրության ընթացքի մա-
սին նյութեր հաղորդելը), գեղարվեստական ինքնագործունեյու-
թյուն (կարճ գեղարվեստական յերաժշտական մոնտաժ, նվիրված փո-
խառությանը), ֆիզկուլտուրային կազմակերպություններին (վազ-
քեր, եստաֆետներ, նվիրված փոխառության իրացմանը) և այլն:

Փոխառության բաժնեգրությունը պետք է սկսել ժողով-

ները և միտինգներն անցկացնելուց հետո, անմիջապես: Ոժան-
դակող հանձնաժողովների լիազորները բաժանորդագրության
թերթերով մոտենում են յուրաքանչյուր բանվորին կամ ծառա-
յողին և պարզում փոխառությանը բաժանորդագրվելու նրանց
ցանկությունը: Բաժանորդագրության թերթերում բանվորները
ցույց են տալիս բաժանորդագրության գումարն և պարտատոմ-
սերի արժողությունը, վորը նրանք ցանկանում են ստանալ: Ի-
րենց բաժնեգրությունը փոխառությանը, ինչպես և ձեռնարկու-
թյան կամ հիմնարկության հաշվապահությանը բաժանորդագրու-
թյան վճարման համար մուծումներն աշխատավարձից պահելու
հանձնարարությունը ամեն մի բաժանորդ, բաժանորդագրության
թերթերում հաստատում է իր անձնական ստորագրությամբ:
Բաժանորդագրության թերթերում նշումները պետք է անել պարզ,
առանց վորեւ ջնջումների և ուղղումների:

Լիազորները պետք է հասնեն այն բանին, վորպեսզի բոլոր
բանվորներին և ծառայողներին ընդգրկեն փոխառության բա-
ժանորդագրության մեջ, նրանց յերկու-յերեք շաբաթվա վաստա-
կի չափով: Ընդ վորում, վորեւ մի ստիպողականություն վոչ մի-
գեպքում թույլ չպետք է տրվի: Խորհրդային պետական փոխա-
ռությունների հաջողությունը հիմնված է աշխատավորության
բարձր քաղաքական գիտակցության վրա: Ամենաչնչին ստիպո-
ղականությունը, ինչ ձեռք էլ վոր նա արտահայտվելիս լինի,
հակասում է խորհրդային փոխառությունների իրացման հիմնա-
կան սկզբունքին—լրիվ կամավորության սկզբունքին, վարկարե-
կում է խորհրդային փոխառությունները և դրանով իսկ վնաս-
ում է նրան:

Ձի կարելի մոռանալ, վոր այս կամ այն տեղում գեոեա
պահպանվել են մինչև այժմ չմերկացված թշնամիների տակաճ-
ները: Թշնամին անշուշտ սիրտ չի անի բացահայտորեն դուրս
գալ փոխառության դեմ: Մակայն դա վոչ մի գեպքում չի նշա-
նակում, վոր նա փորձ չի անի խանգարելու փոխառության հա-
ջող իրացմանը: Հարկավոր է անդադրում բոլշևիկյան զգոնու-
թյուն նրա համար, վորպեսզի բաց անել և մերկացնել փոխա-
ռության հաջողության թուլացմանն ուղղված թշնամական գոր-
ծողությունները:

Ձեռնարկությունների և հիմնարկությունների ոժանդակող
հանձնաժողովները չպետք է սահմանափակեն իրենց դերը բա-

ժանորդագրութիւնը իրենց կոլեկտիվներում միայն անցկացնելով: Ներգրավելով ԽՍՀՄ-ի Գերագույն Խորհրդի և Միութենական ու ինքնավար Հանրապետութիւնների Գերագույն Խորհուրդների ընտրութիւններում ընտրական կամպանիայի ժամանակաշրջանում աշխատած լայն ակտիվը, ոժանդակող հանձնաժողովները պետք է ծավալեն րացատրական աշխատանք տընային տնտեսուհիների, թոշակառուների, բնակարանային տընտեսութեան աշխատողների և այլոց մեջ ու ոժանդակեն բաժանորդագրութեան անցկացմանը այդ խմբերի աշխատավորութեան մեջ:

Փոխառութեան բաժանորդագրութիւնը բանվորների և ծառայողների մեջ անցկացվում կամ բաժանորդագրութեան թերթերում, վորը նախատեսնված է բաժանորդագրվողների խմբերի համար, կամ անհատական բաժանորդագրման քարտերում, ամեն մի բաժանորդագրվողի համար առանձին: Լիազորներն ամեն որ ոժանդակող հանձնաժողովներին են հանձնում լրացված բաժանորդագրման թերթերն ու քարտերը: Լիազորներից հավաքված բաժանորդագրման թերթերն ու քարտերը ստուգելով, ոժանդակող հանձնաժողովը հանձնում է նրանք ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվապահութեանը հաշվառման համար և բաժանորդագրութիւնը խնայդրամարկիդում ձեակերպելու համար, ինչպես և բաժանորդագրվողների աշխատավարձից բաժանորդագրութեան մուծումները պահելու համար:

Ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվային ապարատի աշխատանքի վորակից և կախված փոխառութեան հաշվառման ու հաշվարկումների դրութիւնը: Վարպետի ապահովել հստակութիւնը հաշվային ապարատի աշխատանքներում, ոժանդակող հանձնաժողովը ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվապահութեան ղեկավարների հետ միասին անց և կացնում հաշվային աշխատողների արտադրական խորհրդակցութիւն, վորտեղ մանրամասը հրահանգում է նրանց փոխառութեան հաշվառման ու հաշվարկումների կարգի մասին:

Ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվապահութիւնը պարտավոր է ներկայացնել խնայողական դրամարկը տեղեկանքներ, փոխառութեան մեջ ընդգրկված բանվորների և ծառայողների քանակի և բաժանորդագրութեան գումարի մասին: Հուլիսի առաջին քսան որերում այդ տեղեկանքները ներկայացվում են

ամեն որ, իսկ հետագայում՝ սահմանված ժամկետներին: Ոժանդակող հանձնաժողովը պետք է ստուգի փոխառութեան շարժման մասին կազմված հաշվապահական տեղեկանքներն ու հաստատի այն հանձնաժողովի նախագահի ստորագրութեամբ:

Բաժանորդագրութեան անցկացումը— դա միայն փոխառութեան իրացման առաջին շրջանն է: Նրան հաջորդում է յերկրորդ, վոչ պակաս կարևոր շրջանը, վորը հասնում է փոխառութեան բաց թողնելու վերջնական նպատակը՝ դրամների ստացումները: Այդ իսկ պատճառով ոժանդակող հանձնաժողովների աշխատանքը չի կարող սահմանափակվել միայն բաժանորդագրութեան անցկացումով: Ոժանդակող հանձնաժողովները պետք է սխտեմատիկ, անդադրում հսկողութիւն սահմանեն փոխառութեան գումարները ժամանակին և լրիվ չափով խնայողական դրամարկները հանձնելու համար: Դրա համար, ամենից առաջ, անհրաժեշտ է կանոնավոր կերպով ստուգել թե փոխառութեանը բաժանորդագրված բանվորների և ծառայողների աշխատավարձից հաշվապահութիւնը ճիշտ է արդյոք կատարում մուծումների պահումները:

Կառավարութեան վորոշման հիման վրա, ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվապահութիւնը, Պետական Բանկից աշխատավարձը վճարելու համար դրամը ստանալիս, պետք է Բանկին հանձնի վճարման հանձնարարութիւն, փոխառութեան բաժանորդագրութեան վճարումների դիմաց բանվորների և ծառայողների աշխատավարձից պահված մուծումների գումարները խնայողական դրամարկի փոխանցելու համար: Ոժանդակող հանձնաժողովները մշտապես պետք է հետեն, վորպեսզի փոխառութեան մուծումները ժամանակին և լրիվ չափով փոխանցվեն խնայողական դրամարկները: Մուծումների փոխանցման ձգձգելու դեպքեր հայտնաբերելիս՝ ոժանդակող հանձնաժողովները ամիջապես պետք է հայտնեն խնայողական դրամարկներին:

Համարյա թե բոլոր ձեռնարկութիւններում ու հիմնարկութիւններում անընդհատ ընդունվում են նոր բանվորներ և ծառայողներ: Ոժանդակող հանձնաժողովները պետք է սխտեմատիկաբար բանվորական ուժի վարձման բաժնից կամ անձնական կազմի սեղանից տեղեկանքներ ստանան նոր ընդունված բանվորների և ծառայողների մասին և րացատրական աշխատանքի միջոցով, ընդգրկելով նրանց փոխառութեան բաժանոր-

դադրութիւնով, դրանով իսկ ձգտելով աշխատողներին բաժանորդագրութեամբ լրիվ ընդգրկելուն:

Բանվորների և ծառայողների արձակման դեպքում, մինչև փոխառութեան բաժանորդագրութեան գումարի յրիվ վճարումը, այդ բաժանորդներին իրենց կողմից փաստացի վճարած գումարի չափով պարտատոմսեր են տրվում: Ոժանդակող հանձնաժողովները պետք է հետևեն այն բանին, վորպեսզի կոռկտիվից հետո պարտաւորութիւններ հետ հաշվարկումներ կատարելու, նրանց տրվեն իրենց կողմից վճարված պարտատոմսերը:

Փոխառութեան իրացման վերջին շրջանը հանդիսանում է պարտատոմսերը բաժանորդներին հանձնելը: Ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան հաշվապահութիւնը պարտավոր է բաժանորդներին բաշխել նրանց կողմից վճարված պարտատոմսերը, տրվելիք աշխատավարձի հետ միաժամանակ, վորից պահվում են բաժանորդագրութեան վերջին մուծումները:

Սովորաբար, բաժանորդագրութեան վերջին մուծումը վճարելուց կարճ ժամանակամիջոց անցնելուց հետո տեղի յե ունենում շահումների առաջին խաղարկութիւնը: Պարտատոմսերը ժամանակին չհանձնելը, թեկուզ և առանձին բաժանորդներին կարող է այն բանին հասցնել, վոր այդ բաժանորդները կղբով վեն խաղարկութեան մասնակցելու հնարավորութիւնից: Նման դրութիւն վոչ մի դեպքում չի կարելի թույլ տալ: Ոժանդակող հանձնաժողովները պետք է միջոցներ ձեռք առնեն, վորպեսզի բոլոր բաժանորդները ժամանակին ստանան իրենց կողմից վճարված պարտատոմսերը:

* * *

Փոխառութեան իրացման բոլոր ետապներում, սկսած բաժանորդագրութեան անցկացնելուց և վերջացրած բաժանորդներին պարտատոմսեր բաշխելուց, պետկարկին և խնայգործին ոժանդակող հանձնաժողովներին է պատկանում ակտիվ դերը: Ամեն մի ոժանդակող հանձնաժողովի պատվի գործն է—բոլոր վիկորեն կատարել իր վրա դրված խնդիրները, աղահոգել Յերբորդ Հնգամյակի (առաջին տարվա բաժին) փոխառութեան հաշիւ իրացումը:

3051
8638

Տեխ. ձևավոր. և սրբ. Ա. ՀԱՆՎԵՐԴՅԱՆԻ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՊԱՏԱՆ-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՏԳԱՐԱՆ

Գլավկիտ № 6650 Պատվեր № 450 Տիրած 5000